

Pensionāru biedrības

1.daļa Ko dara pensionāru organizācijas?

Viens no veidiem kā izvairīties un pārvarēt vientulību ir piedalīties kādas biedrības darbībā. Tiem cilvēkiem, kas ir iesaistījušies kādas biedrības – kaut vai mednieku kluba, vai pulciņa darbībā – aušanas, adīšanas vai pašdarbnieku kolektīva ir daudz plašāki sociālie kontakti un daudz mazāks vientulības risks.

Biedrības var iedalīt pēc to lomas sabiedrībā:

- 1) biedrības, ka izveidotas, lai sasniegtu konkrētas grupas mērķus un apmierinātu tās intereses, piemēram, mednieku vai makšķernieku, šaha, dambretes, māmiņu klubi, adītāju, audēju citu rokdarbu pulciņi, arodbiedrības, pašvaldību savienība, pensionāru biedrības, dejotāju, dziedātāju kopas, utt. Šīs organizācijas var arī pārstāvēt savu biedru intereses attiecībās ar citām organizācijām, pašvaldībām un valsts institūcijās, ja tas ir paredzēts statūtos vai citos dokumentos, kas dod šādu pilnvarojumu.
- 2) labdarības organizācijas – vides, dzīvnieku, bērnu aizstāvji, utt. Dažkārt šīm organizācijām izdodas ieraudzīt kādu sabiedrībai būtisku problēmu un atrast tai risinājumu. Bērnu uzticības tālrunis 2000-šo gadu sākumā sāka telefoniski sniegt psiholoģisku palīdzību bērniem, kas nonākuši nepatīkamās situācijās. Pēc pāris gadiem Bērnu un ģimenes lietu ministrija izveidoja valsts finansētu Bērnu un pusaudžu uzticības tālruni. Biedrība pievērsās nākamajai problēmai – bērnu savstarpējai vardarbībai un tālāk jau valsts institūcijas veidoja sistēmu, lai mazinātu šo vardarbības veidu. Tomēr, ne vienmēr šo labdarības organizāciju mērķi sakrīt ar sabiedrības vairākuma interesēm. Dažkārt, rodas iespāids, ka atsevišķas minoritātes cenšas uzspiest savu viedokli vairākumam, vai pat pēc kāda ekonomiska grupējuma pasūtījuma iesaistās konkurences cīņās.
- 3) grupas, kas patvaļīgi un patvarīgi uzmetās par sabiedrības interešu paudējiem un pārstāvjiem, visbiežāk bez jebkāda tiesiska pilnvarojuma.

Pensionāru biedrības rūpējas par tās biedru interešu apmierināšanu. Maslova piramīdā cilvēka vajadzības sakārtotas vairākos līmeņos. Visszemākajā līmenī ir fizioloģiskās vajadzības – uzturs, atpūta, dzīves vieta. Ja šī līmeņa vajadzības ir apmierinātas, tad nākamajā līmenī ir nepieciešamība pēc drošības. Izsalcis cilvēks ielīdīs svešā kartupeļu laukā, lai arī tas var izrādīties bīstami, bet paēdis diez vai riskēs ar savu drošību. Un jau trešajā līmenī ir viena no cilvēkam svarīgākajām vajadzībām – vajadzība pēc piederības.

Cilvēks, lai arī cik liels individuālists būtu, nespēj iztikt bez citiem cilvēkiem. Ir nepieciešami tā saucamie “savējie”, kas cilvēku pieņem tādu, kāds viņš ir, saprot un atbalsta. Tā var būt ģimene, draugi, kolēģi. Protams, ka ļoti labi,

ja cilvēkam ir daudz radu, bērni, mazbērni. Taču tradicionālā 3 paaudžu ģimene izzūd. Pat laukos reti ļoti kurā mājā kopā dzīvo vecvecāki, kāds no viņu bērniem un mazbērni.

Cilvēkam ir nepieciešama komunikācija ar citiem cilvēkiem. Lai arī mūsdienu tehnoloģijas ļauj parunāties ar bērniem un mazbērniem, bijušajiem kolēģiem, pat ja viņi neatrodas Latvijā, nekas nevar aizvietot tiešu komunikāciju ar reāliem cilvēkiem. Tikai 7% informācijas mēs nododam vārdiski. Pārējo informāciju mēs nododam un uztveram neverbāli – balss tonis, acu skatiens, ķermeņa valoda nozīmē daudz vairāk, nekā mēs ikdienā iedomājamies. Tieši tāpēc nekādas tehnoloģijas nevar atsvērt to, ko dod tieša saskarsme – saruna klātienē, iespēja pieskarties, apskaut savus mīļos. Bet šādas iespējas nebūt nerodas katru dienu, bet tikai īpašās reizēs, kad bērni ar mazbērniem atbrauc ciemos, vai jūs paši aizbraucat paciemoties.

Tas varētu būt viens no pensionāru biedrību primārajiem mērķiem – sniegt saviem biedriem piederības sajūtu. Bet liela, daudzskaitlīga organizācija to izdarīt nevar. Šī varētu būt tā reize, kad daudzas mazas organizācijas ir efektīvākas nekā viena liela.

Gandrīz visās pašvaldībās ir izveidotas pensionāru biedrības. Ar ko tad tās nodarbojās? Neliels pētījums, kuru mēs veicām, rāda, ka visbiežāk notiek sekojošas aktivitātes:

- tradicionālie pasākumi (Ziemassvētki, Lieldienas, nacionālie svētki);
- ekskursijas (teātra/operas apmeklējumi);
- starpnovadu pasākumi (sadziedāšanās);
- brīvā laika aktivitātes (rokdarbu pulciņi, valodu pulciņi);
- senioru deju/kora/teātra kolektīvs;
- pasākumi sadarbībā ar pašvaldību/sociālo dienestu;
- sanāksmes ar lektoriem;
- vingrošana, nūjošana;
- jubilāru kopīga sveikšana;
- dalība projektos.

Lielākā daļa no šiem pasākumiem pēc būtības ir regulāri pasākumi, tātad tie nodrošina regulāru iespēju kontaktēties ar cilvēkiem, kas Jūsu domubiedri, ar kuriem Jums ir kopējas intereses.

Retāk parādījās šādi pasākumi:

- savstarpējās palīdzības sniegšana – labdarība;
- senioru festivāls;
- sporta spēles;
- starpvalstu pasākumi.

Tomēr, ļoti ticams, ka savstarpēja palīdzības sniegšana notiek daudz biežāk, kā parādās atbildēs. Pilnīgi iespējams, ka to vienkārši uzskata par pašsaprotamu lietu, kuru nav vērts īpaši izcelt.

2.daļa Kāpēc dibināt savu pensionāru organizāciju?

1. iemesls. Mēs nevaram izvēlēties savus radniekus, mēs nevaram izvēlēties savus darba biedrus, mēr nevaram izvēlēties savus kaimiņus, bet mēs varam izvēlēties savus draugus un domubiedrus – cilvēkus, ar kuriem būt kopā baltos un arī ne tik baltos brīžos. Ja Jūsu pašvaldībā jau ir izveidota pensionāru biedrība, Jūs varat mēģināt iekļauties tajā. Bet ja pašvaldība ir liela, ja biedrība ir jau daudzskaitlīga, tajā noteikti būs cilvēki, ar kuriem Jums patiks kontaktēties, ar kuriem Jūsu intereses sakrītīs, bet būs arī pretēji. Un tad var rasties jautājums – ko darīt? Stāties vai nestāties šādā biedrībā? Vai, varbūt, veidot savu biedrību, sapulcinot līdzīgi domājošos, cilvēkus, ar kuriem Jums ir kopīgas intereses. Tie var būt gan kādi kopīgi hobiji, tās var būt arī kādas kopīgas intereses par apkāmes labiekārtošanu, kopīgu brīvā laika pavadīšanu, vai pat zināmas ekonomiskās intereses.

2. iemesls. Ja paanalizējam, kādus pasākumus organizē esošas biedrības, tad ir skaidrs, ka tiem nepieciešami gan finanšu līdzekļi, gan materiālie resursi – telpas, transports, utt. Vairums pašvaldību pensionāru biedrībām sniedz šādu atbalstu – tieši vai caur pašvaldību sociālajiem dienestiem. Šādu palīdzību tās var sniegt biedrībām, bet nevar sniegt individuāli.

3. iemesls. Biedrības var piedalīties arī dažādos projektu konkursos un tādejādi iegūt līdzekļus dažādu pasākumu, tai skaitā, starpvalstu pasākumu organizēšanai.

4. iemesls. Atcerieties pasaku par tēvu, kurš saviem dēliem uzskatāmi parādīja, ko kopība ir spēks – viegli var salauzt katru žagaru atsevišķi, bet neiespējami salauzt žagarus, kas sasiesti kopā. Pilnīgi iespējams, ka Jūsu apkaimē nepieciešama labiekārtošana, lai to pielāgotu pensionāru vajadzībām, padarītu drošāku arī citām iedzīvotāju grupām. Ja Jūs personīgi par to runāsiet ar pašvaldību, iespējams, ka Jūs uzklausīs un arī izdarīs. Bet pilnīgi iespējams, ka pat runāt negribās, kur nu vēl izdarīt. Bet, ja šo pašu jautājumu virzīs biedrība, kā noteiktas iedzīvotāju grupas pārstāvi, tam jau būs cits svars.

Daži piemēri. Ne tikai Rīgā, bet visās Latvijas pilsētās trūkst gājēju pāreju. Veciem cilvēkiem bieži vien trūkst spēka vai sāp kājas un ir grūti aiziet un sameklēt kādu pāreju, tāpēc viņi iet pa tuvāko ceļu, apdraudot gan sevi, gan braucējus. Cilvēkiem gados ir grūti noiet lielāku ceļa posmu bez atpūtas. Ja jaunība kilometrs ir ļoti īss, tad vecumdienās kilometrs kļūst nesalīdzināmi garāks. Es ikdienā redzu, ka cilvēki brauc tramvajā 1 pieturu, jo noiet šo gabalu ar iepirkumiem bez atpūtas nevar. Bet atpūsies nav kur, nav pat elementāru soliņu. Nerunāsim nemaz par sabiedriskajām tualetēm, kuras ir ārkārtīgs retums. Tā arī ir ļoti nopietna problēma, kas veicina neveselīgu un neaktīvu dzīves veidu!

Un kur tad vēl velosipēdistu visatļautība! Uz trotuāra neviens nevar būt drošs, ka viņu nenotrieks kāds “zaļi domājošais”!

Ja runājam par pārstāvniecības funkciju, tad, protams, ir nepieciešama šo mazo organizāciju darbības koordinācija. Tas nav vienkārši, bet ir izdarāms. Labs piemērs ir Latvijas Pensionāru federācija, kas ļauj daudzajām novadu un pilsētu pensionāru biedrībām paust vienotu viedokli attiecībās ar valsts institūcijām. Ja kāda nelielā novadā ir vairākas pensionāru biedrības, tas var izmantot LPF pieredzi viedokļu saskaņošanai attiecībās ar savu pašvaldību.

3.daļa Kā nodibināt pensionāru biedrību?

Biedrību izveidošanu un to darbību nosaka “Biedrību un nodibinājumu likums”.

Šī likuma 2.pants nosaka, ka “Biedrība ir brīvprātīga personu apvienība, kas nodibināta, lai sasniegtu statūtos noteikto mērķi, kam nav peļņas gūšanas rakstura.”

Tātad biedrību nevar nodibināt viens cilvēks, tam nepieciešami vismaz divi cilvēki. Maksimālais biedru skaits nav noteikts. Jūs varat izveidot arī nelielu organizāciju ar dažiem saviem domubiedriem. Liela organizācija prasa lielu organizatorisko darbu – 10 cilvēku organizācijai ir 2 reizes lielāks organizatoriskā darba apjoms kā 5 cilvēku organizācijai; 40 cilvēku organizācijai tas vēlreiz dubultojas. Lielā organizācijā ir grūtāk apmierināt katra tās biedra individuālās vajadzības. Bet katrs no mums ir īpašs cilvēks ar savām vajadzībām, vēlmēm un ieradumiem. Jo lielāka organizācija, jo grūtāk šīs vajadzības, vēlmes un paradumus saskaņot; liela daļa biedru nejūtas pietiekami iesaistīti un apmierināti.

Likuma 3.pants nosaka, ka “Biedrība un nodibinājums iegūst juridiskās personas statusu ar brīdi, kad tie ierakstīti biedrību un nodibinājumu reģistrā.”

Biedrība ir juridiska persona un tā ir jāreģistrē. Būs jāsigatavo dibināšanas dokumenti, biedrībai būs jāsniedz arī atskaites. Arī par šo lietu parunāsim, bet pēc brīža.

Likuma 4.pants nosaka biedrības un nodibinājuma atbildības norobežošanu:

“(1) Biedrība un nodibinājums par savām saistībām atbild ar visu savu mantu.

(2) Biedrība neatbild par biedra saistībām. Biedrs neatbild par biedrības saistībām.”

Ja biedrība iegūs kādu mantu vai finanšu līdzekļus, tā par savām saistībām atbild ar visu savu mantu, bet svarīgi ir tas, ka biedri neatbild par biedrības saistībām, tātad neriskē ar savu personisko mantu.

Likuma 5.pants nosaka, ka:

“(1) Biedrības un nodibinājuma juridiskā adrese ir adrese, kura ierakstīta biedrību un nodibinājumu reģistrā. Biedrību un nodibinājumu reģistra iestādei piesakāma juridiskās adreses maiņa.

(2) Ja biedrībai vai nodibinājumam tiek nosūtītas ziņas, dokumenti vai cita korespondence uz biedrību un nodibinājumu reģistrā ierakstīto juridisko adresi, uzskatāms, ka biedrība vai nodibinājums šos dokumentus, ziņas vai citu korespondenci ir saņēmis septītajā dienā, ja nosūtītājs pierādījis, ka šāda nosūtīšana ir veikta.”

Tas nozīmē, ka ir iespējams kā juridisko adresi norādīt kāda no dibinātājiem dzīves vietu, nav nekāda vajadzība īpaši īrēt kādu biroju vai tam līdzīgi. Ja pašvaldība piekrīt biedrības darbībai piešķirt telpas, kā tas ļoti bieži arī notiek, var norādīt arī šādu adresi. Dibināšanas dokumentos būs jāiekļauj arī telpu īpašnieka piekrišana.

Biedrības nosaukuma un simbolikas izvēlē jāņem vērā likuma 6.panta prasības:

“(1) Biedrības un nodibinājuma nosaukums un simbolika nedrīkst būt pretrunā ar normatīvajiem aktiem un labiem tikumiem

(3) Nosaukumam skaidri un noteikti jāatšķiras no citiem biedrību un nodibinājumu reģistrā vai citos reģistra iestādes reģistros jau reģistrētiem vai reģistrācijai pieteiktiem biedrību vai nodibinājumu nosaukumiem.

(4) Biedrību un nodibinājumu nosaukumā lietojami vienīgi latviešu vai latīņu alfabēta burti.

(5) Nosaukumā nedrīkst ietvert maldinošas ziņas par biedrības vai nodibinājuma darbības mērķi, darbības veidu un tiesisko formu.

(6) Biedrību un nodibinājumu nosaukums nedrīkst sakrist ar valsts vai pašvaldību institūciju (iestāžu) nosaukumiem, kā arī ietvert maldinošas ziņas par to, ka biedrība vai nodibinājums ir apveltīts ar publisku varu.”

Nosaukuma izvēle ir ļoti svarīga lieta. Ne velti ir teiciens: “kā nosauksi, tā arī brauksi”. Nosaukumam nevajadzētu būt garam, bet tam jāatšķiras no citu biedrību nosaukumiem, tāpēc bieži vien nākas pievienot pašvaldības nosaukumu. Tomēr, nekas neierobežo pensionāru organizāciju skaitu pašvaldībā – tādas var būt arī vairākas. Ja ir jau izveidota, piemēram, Rīgas Vidzemes priekšpilsētas pensionāru biedrība, tad nekas neliedz šajā teritorijā izveidot kaut vai simtu citu pensionāru biedrību. Manuprāt, tas tikai būtu lietderīgi, jo Vidzemes priekšpilsētā dzīvo ap 40 tūkstošiem pensionāru.

Likuma 7.pants nosaka, ka:

“(1) Biedrībai un nodibinājumam ir tiesības papilddarbības veidā veikt saimniecisko darbību, kas saistīta ar sava īpašuma uzturēšanu vai izmantošanu, kā arī veikt citu saimniecisko darbību, lai sasniegtu biedrības un nodibinājuma mērķus.

(2) Biedrības un nodibinājuma ienākumus drīkst izmantot vienīgi statūtos noteiktā mērķa sasniegšanai. Peļņu, kas gūta no biedrības un nodibinājuma veiktās saimnieciskās darbības, nedrīkst sadalīt starp biedrības biedriem vai nodibinājuma dibinātājiem.”

Saimniecisko darbību biedrības veikt drīkst tikai ka papilddarbību, tās mērķis nedrīkst būt peļņas gūšana. Ja ieņēmumi no saimnieciskās darbības pārsniedz izdevumus, to nedrīkst sadalīt starp biedrības biedriem, tādā veidā kā dividendes sadalītu SIA, nomaksājot uzņēmuma ienākuma nodokli. Tomēr var izmaksāt atlīdzību par darbību biedrībā – algu, atbilstoši nomaksājot iedzīvotāju ienākuma nodokli un VOSAI.

Likuma 8.pants nosaka, ka:

“Biedrības un nodibinājumi brīvprātīgo darbu organizē saskaņā ar Brīvprātīgā darba likumu.”

Savukārt, Brīvprātīgā darba likums nosaka, ka:

“(1) Brīvprātīgais darbs ir organizēts un uz labas gribas pamata veikts fiziskās personas fizisks vai intelektuāls bezatlīdzības darbs sabiedrības labā.

(2) Brīvprātīgajam darbam nav peļņas gūšanas nolūka.

(4) Ar brīvprātīgā darba veicēju neaizstāj nodarbināto.”

Ar to biedrības būtiski atšķiras no SIA, kuras nedrīkst izmantot brīvprātīgo darbu (izņemot sociālos uzņēmumus).

Ja ir paredzēts brīvprātīgā darba veicējam segt ar brīvprātīgo darbu saistītos izdevumus, ir jānoslēdz rakstveida līgums.

Likuma 9.pants nosaka, ka:

“Ja persona saņem atlīdzību (atalgojumu) par darbību biedrībā vai nodibinājumā, šī atlīdzība (atalgojums) nosakāma atbilstoši attiecīgās personas pienākumu apjomam un biedrības vai nodibinājuma finansiālajam stāvoklim.”

Atalgojuma saņemšana, protams, nav darbības biedrībā galvenais mērķis, tomēr, ja ir ieguldīts darbs, saņemt atlīdzību ir patīkami. Šī panta būtība ir tāda, ka par darbību biedrībā var izmaksāt algu, nomaksājot IIN un VOSAI. Algas lielums nav ierobežots, tas ir atkarīgs no biedrības finansēm. Pat neliela organizācija var piesaistīt pašvaldības vai citu finansējumu, ja tā veido projektus. Aktīvs fizisks vai garīgs darbs aizkavē novecošanos.

Likuma 10.pants nosaka, ka:

“(1) Biedrībai un nodibinājumam, lai sasniegtu statūtos noteikto mērķi, ir tiesības veikt darbību, kas nav pretrunā ar likumu, it īpaši brīvi izplatīt informāciju par savu darbību, izveidot savus preses izdevumus un citus masu informācijas līdzekļus, organizēt sapulces, gājienus un piketus, kā arī veikt citu publisko darbību.”

Šāda publiskā darbība nav biedrības pašmērķis, bet likums to atļauj un dažkārt tāda var būt nepieciešama.

Kā tad nodibināt biedrību? Likums nosaka:

“23.pants. Dibinātāji

(1) Par biedrības dibinātājiem var būt fiziskās un juridiskās personas, kā arī tiesībspējīgas personālsabiedrības, ja šā panta 1.¹ daļā nav noteikts citādi.

(2) Dibinātāju skaits nedrīkst būt mazāks par diviem.

24.pants. Lēmums par biedrības dibināšanu

(1) Lai nodibinātu biedrību, dibinātāji pieņem lēmumu par biedrības dibināšanu.

(2) Lēmumā par biedrības dibināšanu norāda:

1) biedrības nosaukumu;

2) biedrības mērķi;

3) dibinātāju vārdu, uzvārdu un personas kodu (ja tāda nav, — dzimšanas datumu, personu apliecinoša dokumenta numuru un izdošanas datumu, valsti un institūciju, kas dokumentu izdevusi), bet juridiskajai personai un personālsabiedrībai — nosaukumu, reģistrācijas numuru un juridisko adresi;

4) dibinātāju tiesības un pienākumus, ja dibinātāji par tādiem ir vienojušies;

5) pilnvarojumu (ja tāds ir dots) atsevišķiem dibinātājiem parakstīt statūtus un pieteikumu reģistra iestādei;

6) citas ziņas, kuras dibinātāji uzskata par nepieciešamām.

(3) Pēc tam, kad ir pieņemts lēmums par biedrības dibināšanu, dibinātāji apstiprina biedrības statūtus, ievēlē biedrības izpildinstitūciju (turpmāk — valde), kura var būt koleģiāla vai vienpersoniska, un citas institūcijas, ja tādas paredzētas statūtos.

(4) Lēmumu par biedrības dibināšanu sagatavo rakstveidā, un to paraksta visi biedrības dibinātāji. Dibinātāja vārdā lēmumu var parakstīt viņa pilnvarota persona, kas piedalījies lēmuma pieņemšanā. Rakstveida pilnvara pievienojama lēmumam.”

Tātad ir jāsasauca biedrības dibinātāju sapulce un jāpieņem lēmums par biedrības dibināšanu. Biedrību var nodibināt pat 2 cilvēki, tai nav jābūt daudzskaitlīgai. Pēc biedrības reģistrācijas var uzņemt jaunus biedrus, ja ir interesenti. Sapulce ir jāprotokolē.

Kādi varētu būt biedrības mērķi? Te ir neliels piemēriņš:

- *Iesaistīt pensionārus kopīgam sabiedriskam darbam.*
- *Organizēt pensionāriem kopīgus atpūtas pasākumus.*
- *Sadarboties ar novada pašvaldību un tās Sociālās palīdzības dienestu.*
- *Aizstāvēt pensionāru pamatotas prasības pašvaldībā, republikā.*
- *Piedalīties pensionāru sadzīves apstākļu uzlabošanā.*
- *Organizēt tikšanos ar citām pensionāru apvienībām Latvijā un ārpus tās.*
- *Piedalīties pensionāru saietos.*

Tas ir tikai piemērs. Jūs rakstiet tādus mērķus, kas atbilst Jūsu interesēm.

Šajā pašā dibinātāju sapulcē jāapstiprina statūti.

“25.pants. Biedrības statūti

(1) Biedrības statūtus sagatavo rakstveidā.

(2) Statūtos norāda:

1) biedrības nosaukumu;

2) biedrības mērķi;

3) biedrības darbības termiņu (ja biedrība tiek dibināta uz noteiktu laiku);

4) biedru iestāšanās un izstāšanās priekšnoteikumus;

5) biedru tiesības un pienākumus;

6) kārtību, kādā var noteikt biedrības teritoriālo un citu struktūrvienību (ja tādas tiek dibinātas) tiesības un pienākumus;

7) biedru sapulces sasaukšanas un lēmumu pieņemšanas kārtību;

8) izpildinstitūcijas nosaukumu, tās skaitlisko sastāvu, nosakot izpildinstitūcijas locekļu tiesības pārstāvēt biedrību atsevišķi vai kopīgi;

9) saimnieciskās un finansiālās darbības revīzijas institūcijas uzbūvi, ievēlēšanas kārtību, kompetenci, lēmumu pieņemšanas kārtību un pilnvaru termiņus vai zvērināta revidenta iecelšanas kārtību un pilnvaru termiņus.

(3) Statūtos var paredzēt citus noteikumus, kas nav pretrunā ar likumu. Ja statūti ir pretrunā ar likumu, piemērojami likuma noteikumi.

(4) Statūtus paraksta visi dibinātāji vai vismaz divi viņu pilnvaroti pārstāvji, un statūtos norāda to apstiprināšanas datumu.”

Informāciju par biedrības reģistrācijai iesniedzamajiem dokumentiem var atrast Uzņēmumu reģistra mājas lapā. <https://www.ur.gov.lv/lv/registre/organizaciju/biedriba/dibinasana/registracija-uznemumu-registra/kopsavilkums/> Tur ir arī veidlapas, lēmuma par dibināšanu un statūtu paraugs ar komentāriem. Kopš 2016.gada 1.janvāra ir jānorāda arī biedrības darbības joma, saskaņā ar NACE 2 klasifikatoru. Arī tas ir UR mājas lapā. Diemžēl, caurskatot šo sarakstu, es neatradu nevienu, kas precīzi atbilstu pensionāru biedrības darbības mērķiem. Kaut cik atbilstošas varētu būt:

- Cita izklaides un atpūtas darbība 93.29
- Cita kultūras darbība 94.99
- Sociālā aizsardzība 88.99
- Kopienas un apkaimes attīstība 88.99
- Interesu aizstāvības organizācijas 94.99

Īpaši izdalītas ir Jaunatnes biedrība vai nodibinājums 94.99, bet pensionāru organizācijas tādu godu nav izpelnījušās. Iespējams, prātīgākais ir kā darbības jomu norādīt Citur neklasificēta biedrība vai nodibinājums 94.99.

Likuma 28.pants nosaka, ka:

“(1) Biedrība sastāv vismaz no diviem biedriem, ja statūti nenosaka lielāku biedru skaitu. Pēc biedrības ierakstīšanas reģistrā biedrības dibinātāji iegūst biedrības biedra statusu.

(2) Ikvienu biedrību ved savu biedru reģistru, kurā norādīts katra biedra vārds, uzvārds, personas kods un dzīvesvietas adrese (juridiskās personas nosaukums un adrese). Informācija par biedrības biedriem ir pieejama tikai attiecīgās biedrības biedriem, kā arī kontrolējošām un tiesībaizsardzības institūcijām.”

Biedrības dibināšanas sapulcē jāievēlē arī biedrības valde. Reģistrācijas pieteikumam jāpievieno arī valdes locekļu rakstiska piekrišana būt par valdes locekli (26.panta 3.daļa)

Likuma 33.pants nosaka, ka:

“(1) Biedrības pārvaldes institūcijas ir biedru sapulce (kopsapulce) un valde.”

34.pants. Biedru sapulce

(1) Biedrības augstākā institūcija ir biedru sapulce.

(2) Visiem biedrības biedriem ir tiesības piedalīties biedru sapulcē, ja likumā nav noteikts citādi. Biedrs var piedalīties biedru sapulcē arī ar pārstāvja starpniecību, ja biedrības statūtos nav noteikts citādi. Pilnvara piedalīties un balsot biedru sapulcē izdodama rakstveidā

35.pants. Biedru sapulces kompetence

(1) Biedru sapulces kompetencē ietilpst:

- 1) grozījumu izdarīšana statūtos;
- 2) valdes un revīzijas institūciju locekļu ievēlēšana un atsaukšana, ja statūtos šādas tiesības nav piešķirtas citai pārvaldes institūcijai;
- 3) lēmuma pieņemšana par biedrības darbības izbeigšanu, turpināšanu vai reorganizāciju;
- 4) citi jautājumi, kuri saskaņā ar likumu vai statūtiem ir biedru sapulces kompetencē.

(2) Biedru sapulcei ir tiesības pieņemt arī tādus lēmumus, kas ietilpst valdes un citu statūtos paredzēto institūciju kompetencē, ja statūtos nav noteikts citādi.”

Likuma 37.pants nosaka, ka:

“(1) Biedru sapulce ir lemttiesīga, ja tajā piedalās vairāk nekā puse no biedriem, ja statūtos nav noteikts citādi. Attiecībā uz grozījumu izdarīšanu statūtos biedru sapulce ir lemttiesīga, ja tajā piedalās vairāk nekā puse no biedriem, ja statūtos nav noteikts lielāks kvorums.

(4) Biedru sapulci vada valdes priekšsēdētājs, ja biedri neievēlē citu sapulces vadītāju. Biedru sapulces gaita tiek protokolēta. Protokolu paraksta sapulces vadītājs un protokolists.”

Likuma 38.pants nosaka, ka:

“(1) Biedru sapulces lēmums ir pieņemts, ja par to nobalso vairāk nekā puse no klātesošajiem biedriem, ja likumā vai statūtos nav noteikts lielāks balsu skaits.

(2) Katram biedram biedru sapulcē ir viena balss.”

Parasti biedru sapulce tiek sasaukta reizi gadā, ja vien neatgadās kādi ārkārtas apstākļi. Biedrības ikdienas darbu vada valde.

Likuma 42.pants nosaka, ka:

“(1) Valde vada un pārstāv biedrību.

(2) Valdē var būt viens loceklis vai vairāki locekļi.

(3) Par valdes locekļiem var būt pilngadīgas fiziskās personas, kuru rīcībspēju nav ierobežojusi tiesa.”

Likuma 43.pants nosaka, ka:

“(1) Valde pārzina un vada biedrības lietas. Tā pārvalda biedrības mantu un rīkojas ar tās līdzekļiem atbilstoši likumiem, statūtiem, biedru sapulces vai citu institūciju lēmumiem.

(2) Valde organizē biedrības grāmatvedības uzskaiti saskaņā ar normatīvajiem aktiem un veic citus pienākumus saskaņā ar statūtos noteikto kompetenci.”

Likuma 44.pants nosaka, ka:

“(1) Visiem valdes locekļiem ir pārstāvības tiesības. Valdes locekļi pārstāv biedrību kopīgi, ja statūtos nav noteikts citādi”

Pārstāvības tiesības nozīmē tiesības pieņemt lēmumus, parakstīt līgumus, uzņemties saistības biedrības vārdā. Ja valdes locekļi pārstāv biedrību kopīgi, tad dokumentu parakstīšana var prasīt daudz laika. Ja valdes sastāvā ir vairāki locekļi, biedru sapulce no valdes locekļu vidus ievēlē valdes priekšsēdētāju. Statūtos var noteikt, ka valdes priekšsēdētāju ievēlē valde.

Statūtos var paredzēt, ka dokumentus paraksta valdes priekšsēdētājs viens pats, vai kopā ar vēl kādu valdes locekli. Cik cilvēkus ievēlēt valdē, kā noteikt viņu pārstāvības tiesības, ir atkarīgs no biedrības lieluma un, atklāti sakot, arī no dibinātāju ambīcijām. Liels valdes locekļu skaits neuzlabo lēmuma kvalitāti, bet procesu bremsē gan. Mans personīgais viedoklis ir diez vai ir prātīgi veidot valdi ar vairāk kā 3 locekļiem.

Likuma 46.pants nosaka, ka:

“(1) Valde ir lemttiesīga, ja tās sēdē piedalās vairāk nekā puse no valdes locekļiem un ja statūtos nav noteikts lielāks kvorums.

(2) Ja valdē ir vairāki locekļi, lēmumu pieņem ar klātesošo valdes locekļu vienkāršu balsu vairākumu, ja statūtos nav noteikts lielāks balsu vairākums.

(3) Neatkarīgi no šā panta pirmās un otrās daļas noteikumiem valde ir tiesīga pieņemt lēmumus bez sēdes sasaukšanas, ja visi valdes locekļi rakstveidā nobalso par lēmuma pieņemšanu un ja statūtos nav noteikts citādi.

(4) Biedrības valdes sēdes tiek protokolētas. Protokolā obligāti ieraksta pieņemtos lēmumus, norādot katra valdes locekļa balsojumu "par" vai "pret" par katru lēmumu.”

Likuma 47.pants nosaka, ka:

“(1) Valdes loceklis pilda savus pienākumus bez atlīdzības, ja statūtos nav noteikts citādi.

(2) Ja statūtos paredzētas valdes locekļa tiesības saņemt atlīdzību, tās apmēru un izmaksas kārtību nosaka ar biedru sapulces lēmumu, ja statūtos nav noteikts citādi.

(3) Valdes loceklis var prasīt tādu izdevumu segšanu, kuri radušies viņa pienākumu izpildes gaitā, ja statūtos nav noteikts citādi.”

Tas nozīmē, ka, jau pieņemot statūtus, ir jāapsver, vai valdes locekļiem būs tiesības saņemt atlīdzību, vai nē. Protams, no sākuma finanšu situācija nebūs

spīdoša. Tomēr, valdes locekļa statuss uzliek gan pienākumus, gan atbildību, tāpēc statūtos var ierakstīt, ka “valdes locekļi var saņemt atlīdzību saskaņā ar biedru sapulces lēmumu”. Tas neuzliek par pienākumu izmaksāt atlīdzību, bet tā var izvairīties no liekas statūtu grozīšanas un izdevumiem izmaiņu reģistrācijai.

Ja runājam par valdes locekļu atbildību, tad likuma 49.pants nosaka, ka:

“(1) Valdes un citu institūciju locekļi ir solidāri atbildīgi par zaudējumiem, kas nodarīti biedrībai viņu vainas dēļ.

(2) Biedrība var celt prasību pret valdes vai citas institūcijas locekli piecu gadu laikā, skaitot no tiesību aizskāruma dienas vai dienas, kad kļuva zināms par tiesību aizskārumu.”

Biedrības valdei ir jāiesniedz gada pārskati, saskaņā ar likuma 52.pantu:

“(1) Pēc pārskata gada beigām saskaņā ar likumu "Par grāmatvedību" un citiem normatīvajiem aktiem grāmatvedības kārtošanas un pārskatu sagatavošanas jomā valde sagatavo biedrības gada pārskatu vai tā daļas — ieņēmumu un izdevumu pārskatu un ziedojumu un dāvinājumu pārskatu.

(2) Biedrības gada pārskatu vai tā daļas — ieņēmumu un izdevumu pārskatu un ziedojumu un dāvinājumu pārskatu — pārbauda saimnieciskās un finansiālās darbības revīzijas institūcija vai zvērināts revidents. Biedrības biedriem ir tiesības iepazīties ar gada pārskatu vai tā daļām — ieņēmumu un izdevumu pārskatu un ziedojumu un dāvinājumu pārskatu.

(3) Katru gadu ne vēlāk kā līdz 31.martam biedrība gada pārskatu vai tā daļas — ieņēmumu un izdevumu pārskatu un ziedojumu un dāvinājumu pārskatu — normatīvajos aktos par pārskatu sagatavošanu un iesniegšanu noteiktajā kārtībā iesniedz Valsts ieņēmumu dienestam.”

Cik tad izmaksās biedrības nodibināšana un reģistrācija?

Valsts nodeva ir jāsamaksā pirms pieteikuma iesniegšanas reģistrācijai. Reģistrācija tiek veikta tikai pēc tam, kad Uzņēmumu reģistrs var pārliedcināties, ka valsts nodeva ir ieskaitīta Valsts kases kontā.

Valsts nodevas apmaksu var veikt klātienē ar maksājumu karti dokumentu iesniegšanas brīdī vai ar pārskaitījumu jebkurā bankā **2 dienas pirms dokumentu iesniegšanas** klātienē, elektroniski vai pa pastu.

Maksu par reģistrācijas pieteikuma iesniegšanu klātienē var apmaksāt ar maksājumu karti Uzņēmumu reģistrā vai ar pārskaitījumu jebkurā bankā **2 dienas pirms** dokumentu iesniegšanas klātienē.

Valsts nodeva ir 11.38 eiro, Tā tiek samazināta par 10%, ja dokumentus iesniedz, izmantojot e-pakalpojumu portālā www.latvija.lv un atbildes dokumentus izvēlas saņemt elektroniski. Protams, dokumentiem ir jābūt elektroniski parakstītiem.

Maksa par klienta apkalpošanu klātienē tiek piemērota klientiem, kas klātienē Uzņēmuma reģistra klientu apkalpošanas zālē iesniedz reģistrācijas pieteikumu un tam pievienotos dokumentus. Šī maksa ir 4.00 eiro.

Praktiskā daļa:

Aizpildiet dokumentu veidlapas